

TEM Toimialapalvelu • Syksy 2022

Pk-toimialabarometri

Matkailu

www.temtoimialapalvelu.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Pk-toimialabarometri, syksy 2022

Toimialaraportti, Matkailu

Esipuhe

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö toteuttavat yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raportteina. Tämän lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön Toimiala-palveluiden toimeksiannosta tuloksia julkistetaan toimialaryhmittäisinä raportteina.

Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään koko pk-sektorin näkökulmasta ja myös päätoimialoittain teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Aleraportteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen alueen yritysten ja koko maan välillä.

Syksyn 2022 Pk-yritysbarometri perustuu 4829 pk-yrityksen edustajan vastauksiin. Se kuvaa siten kattavasti suomalaisten pk-yritysten käsityksiä taloudellisen toimintaympäristön muutoksista sekä yritysten liiketoimintaan ja kehitysnäkymiin vaikuttavista tekijöistä.

Tässä raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia, kasvua ja uusiutumista, kansainvälistymistä sekä kehittämistarpeita ja kehittämisen esteitä. Ajankohtaisilla kysymyksillä on tällä kertaa selvitetty Venäjän Ukrainaan tekemän hyökkäyksen vaikutuksia pk-yritysten liiketoimintaan ja/tai tuotantoon. Tulosten vertailua on tehty matkailun osalta koko maan, teollisuuden ja palvelualan näkymiin. Ajallista vertailua on tehty osittain sanallisesti koko maan osalta kevään 2022 ja toimialaryhmittäin syksyn 2021 barometrin tuloksiin.

Tiivistelmä

Suhdannenäkymät

Pk-yritysten lähiajan suhdanneodotukset ovat heikentyneet selkeästi kevään 2022 tilanteesta. Yleisiä suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on -5, kun se keväällä oli +11. Matkailun yleiset suhdannenäkymät ovat koko maata ja vertailutoimialoista palveluita myönteisemmät. Toimialan lähiajan suhdanneodotukset ovat edelleen positiivisvoittoiset, mutta jäävät kuitenkin vuodentakaista selvästi heikommiksi. Nyt saldoluku on +2. Syksyllä 2021 luku oli +29 ja syksyllä 2020 peräti -27.

Eri osatekijöiden suhdanteita arvioitaessa matkailualalla uskotaan viime vuoden tapaan vahvimmin materiaalien hintojen (saldoluku nyt +84) ja lopputuotteiden / palveluiden hintojen kasvuun (+76). Usko varsinkin tuonnin ja viennin arvon kehitykseen on heikkoa, kun kummankin saldoluvut ovat vahvimmin negatiivisia (tuonti: -25 ja vienti: -25).

Kasvuhakuisuus ja uusiutuminen

Koko maassa mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä on saman verran kuin vuoden 2021 syksyllä (33 %). Yritystoiminnan loppumista ennakoi samoin viime vuoden tapaan 4 % koko maan pk-yrityksistä. Matkailualalla on 7 % voimakkaasti ja 34 % mahdollisuuksien mukaan kasvuun pyrkiviä. Toimialalla toimivien voimakkaasti kasvuhakuisten pk-yritysten osuus on siten hieman viime vuotta alhaisemmalla tasolla.

Uusiutumistoimien toteuttaminen matkailualan yrityksissä on pääosin pysynyt samansuuntaisena kuin vuonna 2021. Yleisimmin alalla on toteutettu investointeja (62 % yrityksistä) ja palkattu uutta henkilöstöä (56 % yrityksistä). Vuonna 2021 investointien osuus oli käytännössä samalla tasolla, mutta uutta henkilöstöä palkattiin vähemmän.

Kehittämistarpeet ja esteet

Pk-yritykset näkevät eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä, riippumatta päätoimialasta. Myös matkailualalla myynti ja markkinointi on selkeästi yleisin kehittämistarve. Tämän lisäksi henkilöstön kehittämiseen ja johtamiseen liittyvät kehittämistarpeet mainitaan matkailualalla tärkeimmiksi.

Koko maan tasolla pk-yritysten pahimpana kehittämisen esteenä nähdään yleinen suhdannetilanne. Matkailussa toimialalla kehittämistä jarruttaa sen sijaan työvoiman saata-
vuusongelmat. Seuraavina alalla mainitaan yleinen suhdannetilanne ja kustannustaso.

Kansainvälistyminen

Noin viidesosalla koko maan pk-yrityksistä sekä matkailun yrityksillä on vientiä tai liike-toimintaa ulkomailla.

Sisällys

ESIPUHE	1
SISÄLLYS	3
1. JOHDANTO	4
1.1 Barometri	4
1.2 Aineisto	5
2. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS	6
3. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT	7
4. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN	10
5. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN	12
6. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN TARPEET JA ESTEET	16
7. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA	18
8. VENÄJÄN HYÖKKÄYS UKRAINAAN	21
TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT	23

Pk-toimialabarometri, syksy 2022 toimialaraportti

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

taloustutkimus

Pk-yritysbarometri, syksy 2022

Toimialaraportti, Matkailu

---

1. JOHDANTO

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö toteuttavat yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisenä että alueellisina raportteina.

1.1 Barometri

Pk-yritysbarometrissä on selvitetty suomalaisten pk-yritysten mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu muun muassa yrityksen kasvuun, kansainvälistymiseen ja rahoitukseen liittyvistä tekijöistä.

Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2010, Bisnoden yritysrekisteriä sekä Suomen Yrittäjien jäsenrekisteriä, joista otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti.

Vastaaajajoukon muodostaa 4829 kohderyhmän vaatimukset täyttävää pk-yrityksen edustajaa. Tiedonkeruumenetelmänä on käytetty internetkyselyä. Vastajat kutsuttiin kyselyyn sähköpostitse tai puhelimitse kesä-heinäkuussa 2022. Seuraavalla sivulla on esitetty taustatietoja toimialan vastaajista. Tutkimuksen on toteuttanut Taloustutkimus Oy Suomen Yrittäjien, Finnvera Oyj:n sekä työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Taloustutkimus Oy:ssä COO Pasi Huovinen ja Senior Insight Manager Juha Lemmetyinen, Insight Manager Tommi Saarnio, Suomen Yrittäjissä pääekonomisti Mika Kuismanen, ekonomisti Petri Malinen, Finnvera Oyj:ssä viestintäjohtaja Tarja Svartström ja pääekonomisti Mauri Kotamäki sekä työ- ja elinkeinoministeriössä kehittämispäällikkö Katri Lehtonen sekä ekonomisti Samuli Rikama.

Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite saldoluku. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta. Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana paranee 39,4 %, huononee 8,6 % saldoluku = + 30,8 % ~31 % HUOM. kaikissa laskelmissa käytetään tarkkoja, pyöristämättömiä lukuja, vaikka raportissa luvut esitetään kokonaisina ilman desimaaleja.

1.2 Aineisto

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat vastanneista matkailun toimialaan kuuluvista yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaumaa. Painotettua otoskokoä käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

Taulukko 1. Taustatietoja toimialalta vastanneista yrityksistä

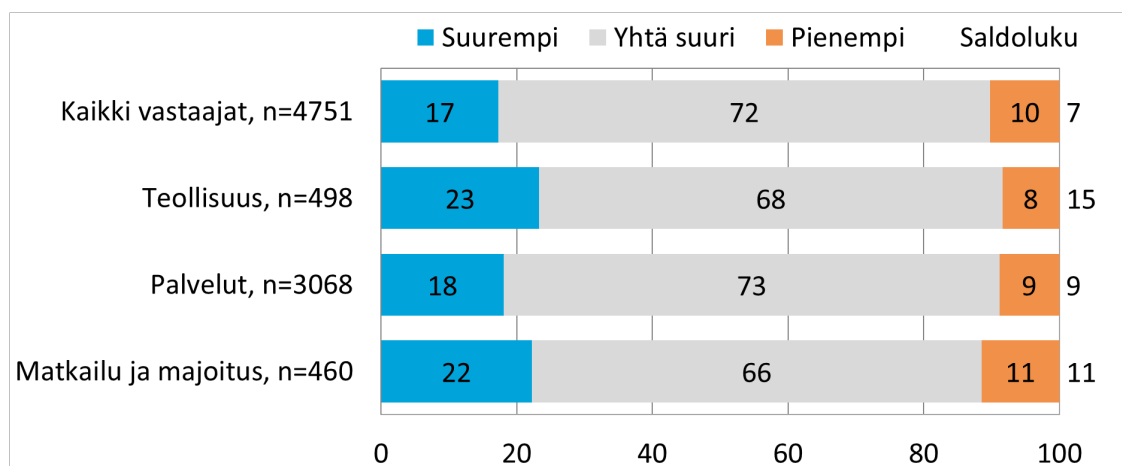
		n=	%
Toimialaryhmä	Matkailu ja majoitus	470	100
	Hotellit ja vastaavat majoitusliikkeet	31	7
	Muu majoitus	31	7
	Retkeilymajat	13	3
	Leirintäalueet ym.	6	1
	Ravintolat ja vastaava ravitsemistoiminta	165	35
	Ateriapalvelut ja muut ravitsemispalvelut	57	12
	Baarit ja kahvilat	38	8
	Muu matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien toiminta	6	1
	Varauspalvelut, matkaoppaiden palvelut ym.	65	14
	Urheilulaitosten toiminta	23	5
	Huvi- ja virkistystoiminta	35	7
Liikevaihto vuonna 2021	alle 0,2 miljoonaa euroa	240	52
	0,2-0,49 miljoonaa euroa	117	25
	0,5-0,99 miljoonaa euroa	62	13
	1,0-1,49 miljoonaa euroa	17	4
	1,5-1,99 miljoonaa euroa	7	2
	2,0-4,99 miljoonaa euroa	12	3
	5 miljoonaa euroa tai yli	11	2
Henkilöstömäärä	1 henkilö	138	29
	2-4 henkilöä	180	38
	5-9 henkilöä	97	21
	10-19 henkilöä	30	6
	20-49 henkilöä	13	3
	50 tai yli henkilöä	12	3
Yrityksen kasvuhakuisuus	Voimakkaasti kasvuhakuiset	29	6
	Kasvuhakuiset	151	32
	Asemansa säilyttäjät	163	35
	Ei kasvutavoitteita	102	22
	Toimintansa lopettavat	24	5
Yrityksellä vientitoimintaa	Kyllä	87	20
	Ei	353	80
Yrityksen perustamisvuosi	Ennen 1990	58	12
	1990-1999	76	16
	2000-2009	102	22
	2010-	232	50
Markkinat, joilla toimii pääasiallisesti	Paikallisilla tai alueellisilla	350	75
	Valtakunnallisilla Suomessa	74	16
	Kansainvälisillä	45	10

2. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS

Työllistämisedotukset ovat koko maassa saldoluvun perusteella jonkin verran heikommät kuin keväällä 2022. Tämän syksyn pk-yritysbarometrin vastaajista 17 % arvioi henkilökunnan määrän kasvavan seuraavan vuoden kuluttua ja 10 % arvioi henkilökunnan määrän pienentyvän. Henkilökunnan määrän kasvua odottavia on kuitenkin enemmän kuin pienenemistä odottavia, joten saldoluksi saadaan +7 (keväällä 2022 +13). Teollisuudessa henkilökunnan suhdannenäkymät ovat selvästi paremmat kuin koko maan tasolla. Palvelutoimialalla suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta ovat saldoluvun perusteella melko lailla samat kuin koko maan pk-yrityksissä keskimäärin.

Matkailun toimialalla suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta ovat positiiviset, ja indeksi on noussut vuoden 2021 tasosta. Toimialan vastaajista 22 % arvioi henkilökunnan määrän kasvavan seuraavan vuoden kuluttua ja henkilökunnan määrän pienenemistä ennakoiti 11 %. Pienenemistä odottavien osuus on laskenut jonkin verran, mutta muuten muutokset ovat maltillisia. Saldoluku on nyt +11, kun se vuosi sitten oli +7. Saldoluvun perusteella työllistämisedotukset ovat matkailun toimialalla kuitenkin heikommät kuin teollisuudessa.

Kuva 1. Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua, %.

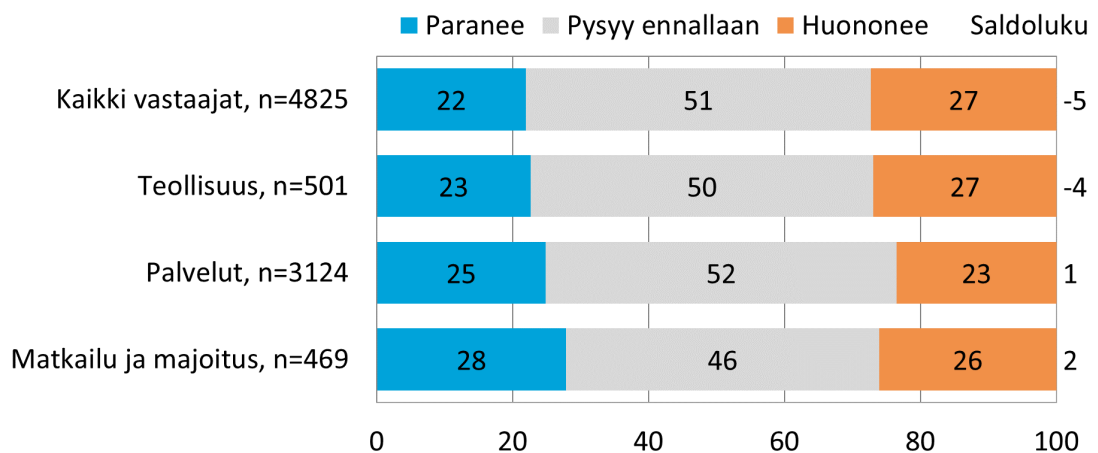

3. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT

Koko maan pk-yritysten lähiajan suhdanneodotukset jäävät kevään 2022 näkymiä heikommiksi. Lähiajan suhdanneodotuksia kuvaava saldoluku on -5, kun se syksyllä 2021 oli +22. Pudotusta vuodentakaiseen siis 27 pistettä. Hieman yli viidesosa (22 %) koko maan pk-yrityksistä arvioi suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana ja 27 % huononevan. Teollisuudessa yleiset suhdannenäkymät ovat saldolukujen perusteella heikot, palvelualoilla vähän paremmat.

Matkailun toimialan yleiset suhdannenäkymät ovat hieman koko maata ja vertailutoimialoja myönteisemmät. Toimialan lähiajan suhdanneodotukset ovat juuri ja juuri positiiviset, mutta samalla selkeästi vuoden takaista heikkommat. Nyt saldoluku on +2, kun syksyllä 2021 luku oli +29.

Kuva 2. Yleiset suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana, saldoluku %.

Taulukko 2. Pk-yritysten odotukset tutkimuksen eri osa-alueiden kehityksestä seuraavan vuoden kuluttua, %.

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Liikevaihto				
Kaikki vastaajat	37	41	22	15
Teollisuus	44	35	21	23
Palvelut	39	41	20	19
Matkailu ja majoitus	44	36	20	24
Investointien arvo				
Kaikki vastaajat	17	54	29	-13
Teollisuus	29	48	23	6
Palvelut	17	56	28	-11
Matkailu ja majoitus	20	46	34	-15
Viennin arvo				
Kaikki vastaajat	9	66	26	-17
Teollisuus	23	61	17	6
Palvelut	8	68	24	-16
Matkailu ja majoitus	7	60	32	-25
Tuonnin arvo				
Kaikki vastaajat	9	68	24	-15
Teollisuus	19	65	16	3
Palvelut	5	71	24	-19
Matkailu ja majoitus	5	65	30	-25
Palkkakustannukset henkilöä kohden				
Kaikki vastaajat	50	42	9	41
Teollisuus	59	37	4	55
Palvelut	48	42	9	39
Matkailu ja majoitus	56	34	10	46
Materiaalien hinnat				
Kaikki vastaajat	80	17	3	77
Teollisuus	83	10	7	77
Palvelut	74	23	3	71
Matkailu ja majoitus	88	9	3	84
Lopputuotteiden tai palveluiden hinnat				
Kaikki vastaajat	72	25	3	69
Teollisuus	79	18	3	76
Palvelut	67	30	3	64
Matkailu ja majoitus	79	18	3	76
Kannattavuus				
Kaikki vastaajat	20	46	34	-14
Teollisuus	22	47	31	-9
Palvelut	22	46	32	-10
Matkailu ja majoitus	18	44	38	-20

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Vakavaraisuus				
Kaikki vastaajat	22	58	20	2
Teollisuus	29	55	17	12
Palvelut	23	58	19	4
Matkailu ja majoitus	22	58	20	2
Innovaatiot, tuotannon tai tuotteiden kehitys				
Kaikki vastaajat	21	61	18	3
Teollisuus	29	58	13	17
Palvelut	23	61	16	6
Matkailu ja majoitus	24	60	17	7
Tilausten määrä				
Kaikki vastaajat	29	47	23	6
Teollisuus	39	39	22	17
Palvelut	31	49	20	10
Matkailu ja majoitus	33	46	22	11
Panostukset kansainvälistymiseen				
Kaikki vastaajat	10	64	27	-17
Teollisuus	21	61	18	3
Palvelut	9	65	25	-16
Matkailu ja majoitus	11	59	30	-19

Eri osatekijöiden suhdanteita arvioitaessa uskotaan koko maassa saldolukujen perusteella yleisimmin materiaalien hintojen nousuun (saldoluku +77) ja lopputuotteiden tai palvelujen hintojen nousuun (+69). Myös palkkakustannusten nousuun (+41), liikevaihdon (+15) ja tilausten määrän (+6) uskovia on edelleen enemmän kuin niiden laskuun uskovia. Odotukset viennin ja tuonnin arvon kasvuun ovat koko maassa heikot saldolukujen ollessa nyt -17 ja -15.

Matkailun toimialalla uskotaan viime vuoden tapaan vahvimmin materiaalien hintojen (saldoluku nyt +84) ja lopputuotteiden sekä palveluiden hintojen kasvuun (+76). Alalla uskotaan myös palkkakustannusten nousuun (+46) ja liikevaihdon (+24) sekä tilausten määrän kasvuun (+11). Odotukset ovat selkeästi negatiivisimmat niin tuonnin kuin viennin arvon (-25 molemmilla) kehityksen osalta.

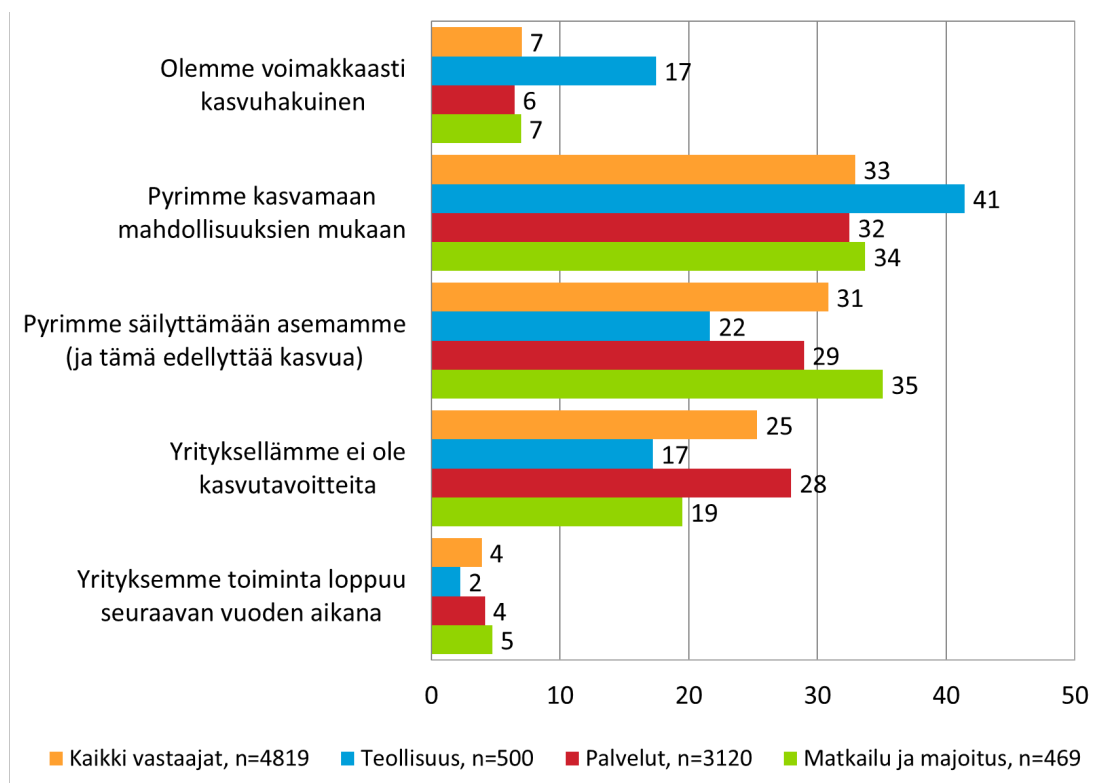
4. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN

Koko maan vastanneista pk-yrityspäättäjäistä 7 % sanoo yrityksensä olevan voimakkaasti kasvuhakuinen. Teollisuudessa on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (41 %). Koko maan tasolla asemansa säilyttämään pyrkiviä pk-yrityksiä on, 31 %. Yritystoiminnan loppumista ennakoi 4 % koko maan pk-yrityksistä, mikä on yhden prosenttiyksikön verran enemmän kuin keväällä 2022.

Matkailun toimialaa edustavissa pk-yrityksissä voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä on tämän syksyn otoksessa 7 %, joka on hieman vähemmän kuin syksyllä 2021 (9 %). Mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä on toimialalla nyt 34 % (syksyllä 2021: 29 %) ja asemansa säilyttämään pyrkiviä 35 % (syksyllä 2021: 35 %). Vailla kasvutavoitteita olevia matkailuyrityksiä on nyt 19 % (syksy 2021: 19 %). Yrityksensä toiminnan loppumista seuraavan vuoden aikana ennakoi nyt 5 % alan vastanneista, viime syksynä näin ennakoi 7 %.

Voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on koko maassa yhteensä 40 % eli hieman vähemmän kuin keväällä 2022 (42 %). Matkailun alalla tämä yhteenlaskettu osuus on nyt 41 %, kun se syksyllä 2021 oli hieman alhaisempi, 38 %.

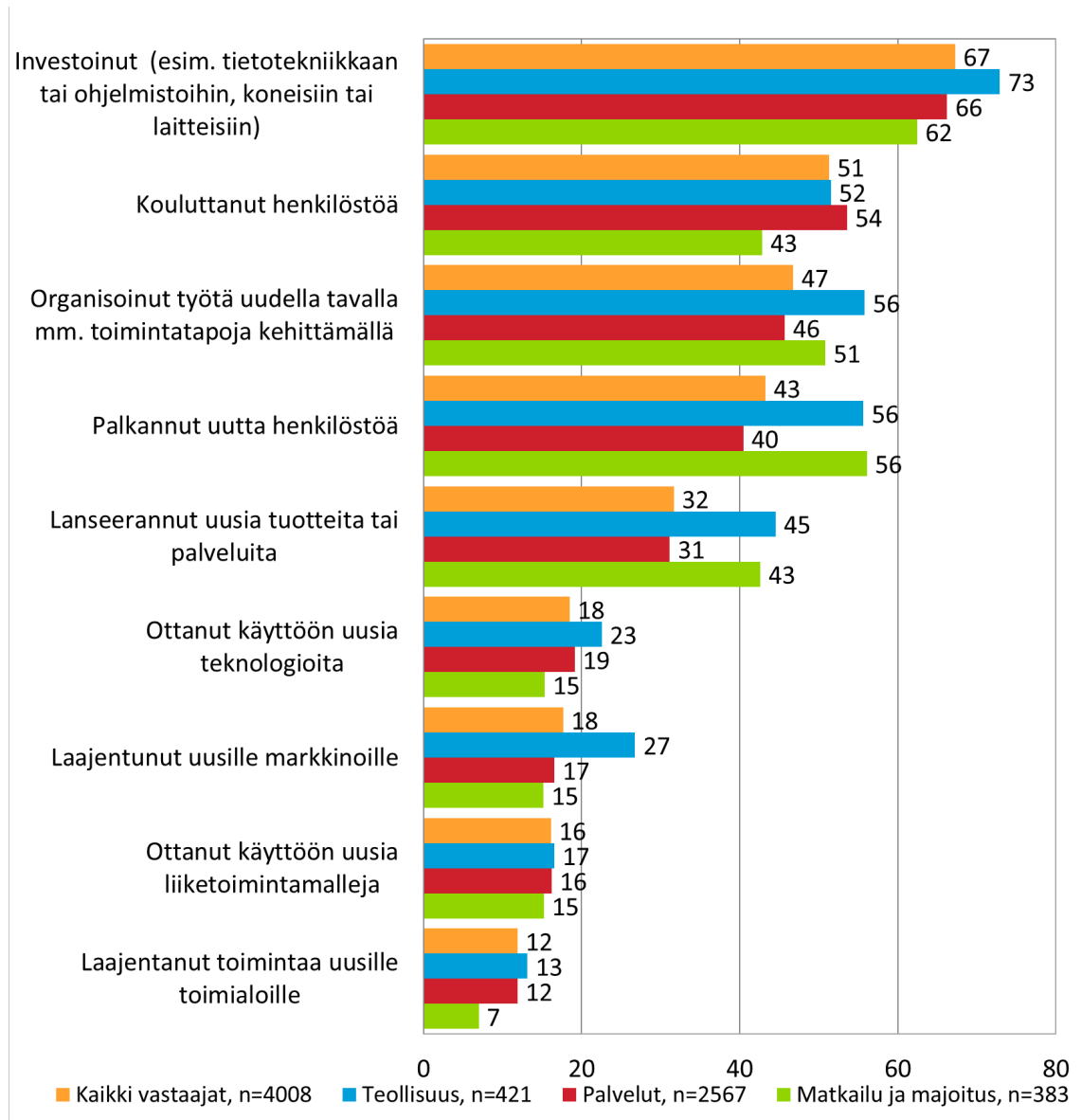
Kuva 3. Pk-yritysten kasvuhakuisuus, %.

Investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat koko maassa ja pääosin myös vertailutoimialoilla pk-yritysten eniten toteuttamia uusiutumiseen liittyviä toimia viimeisen vuoden aikana.

Matkailun toimialalla uusiutumistoimien kohdistuminen on muuttunut vain hieman vuoden takaisesta. Investointeihin on panostanut 62 % yrityksistä eli käytännössä sama osuus kuin syksyllä 2021. Henkilöstön kouluttamiseen on panostanut 43 % yrityksistä, kun näiden osuus viime vuonna oli 35 %. Työn uudelleen organisointia ja uusia tuotteita tai palveluita on viime vuoden tapaan lanseerattu suhteellisen paljon.

Kuva 4. Pk-yritysten tekemät uusiutumistoimet viimeisten 12 kk:n aikana, %, */.

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

5. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN

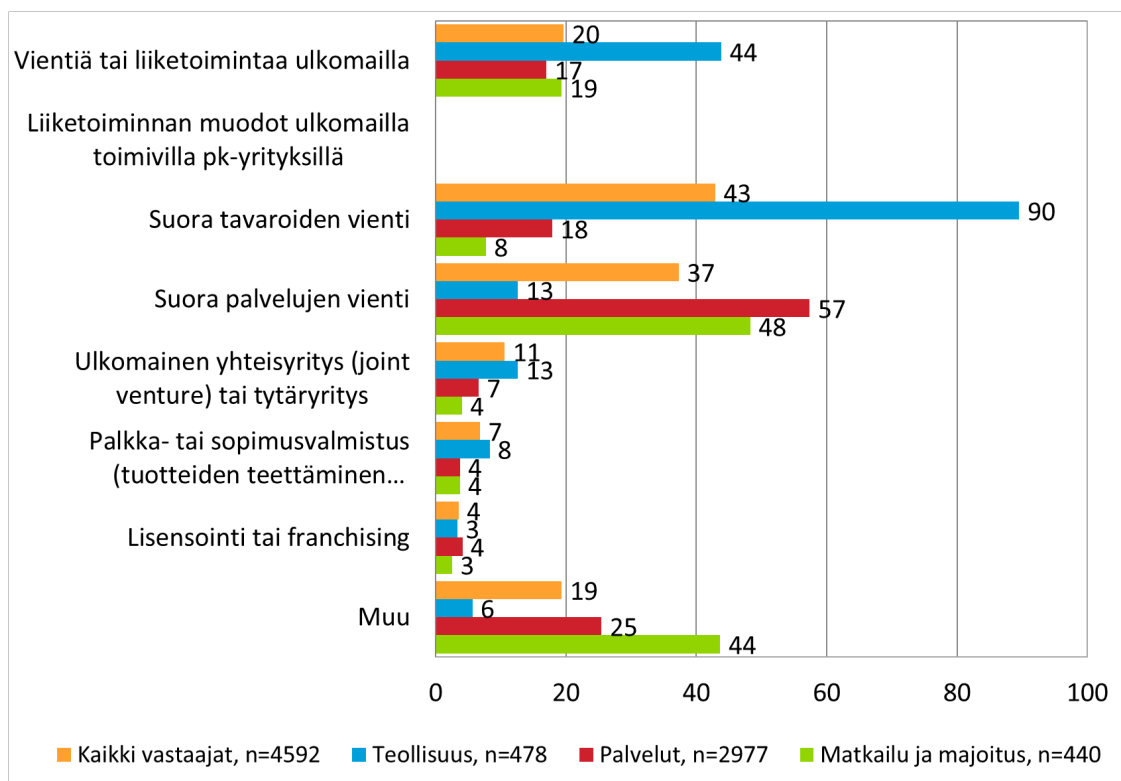
Koko maan pk-yrityksistä 17 %:lla ja teollisuudessa alle puolella ja palvelualan pk-yrityksistä alle joka kymmenennellä on suoraa tuontitoimintaa. Matkailun alalta vastanneista vain 6 % vastaajista sanoo yrityksellään olevan suoraa tuontia.

Taulukko 3. Tuontiyritysten osuus, % pk-yrityksistä.

	Kaikki vastaajat	Teollisuus	Palvelut	Matkailu ja majoitus
Suoraa tuontitoimintaa	17	43	8	6

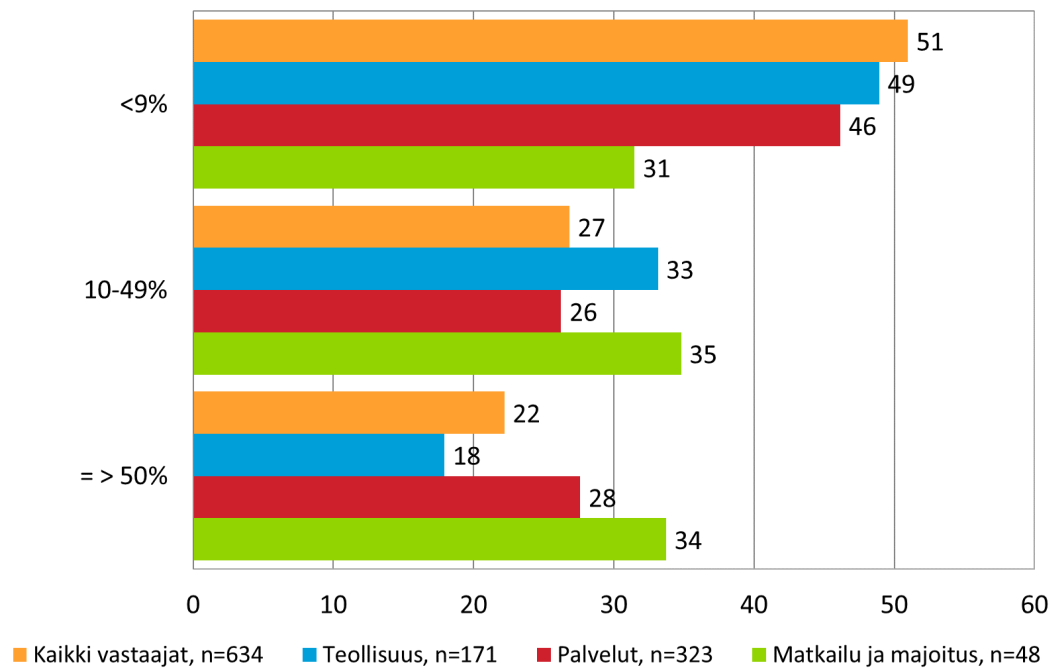
Viidesosalla koko maan pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Näistä suoraa palvelujen vientiä ja suoraa tavaroiden vientiä on molempia noin kahdella viidestä. Matkailun alaa edustavissa pk-yrityksissä vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla on tämän syksyn otoksessa koko maan tapaan noin viidesosalla (19 %) (syksy 2021: 19 %). Suoraa palvelujen vientiä on näistä 48 %:lla.

Kuva 5. Pk-yritysten toiminta ulkomailla, % yrityksistä, */.

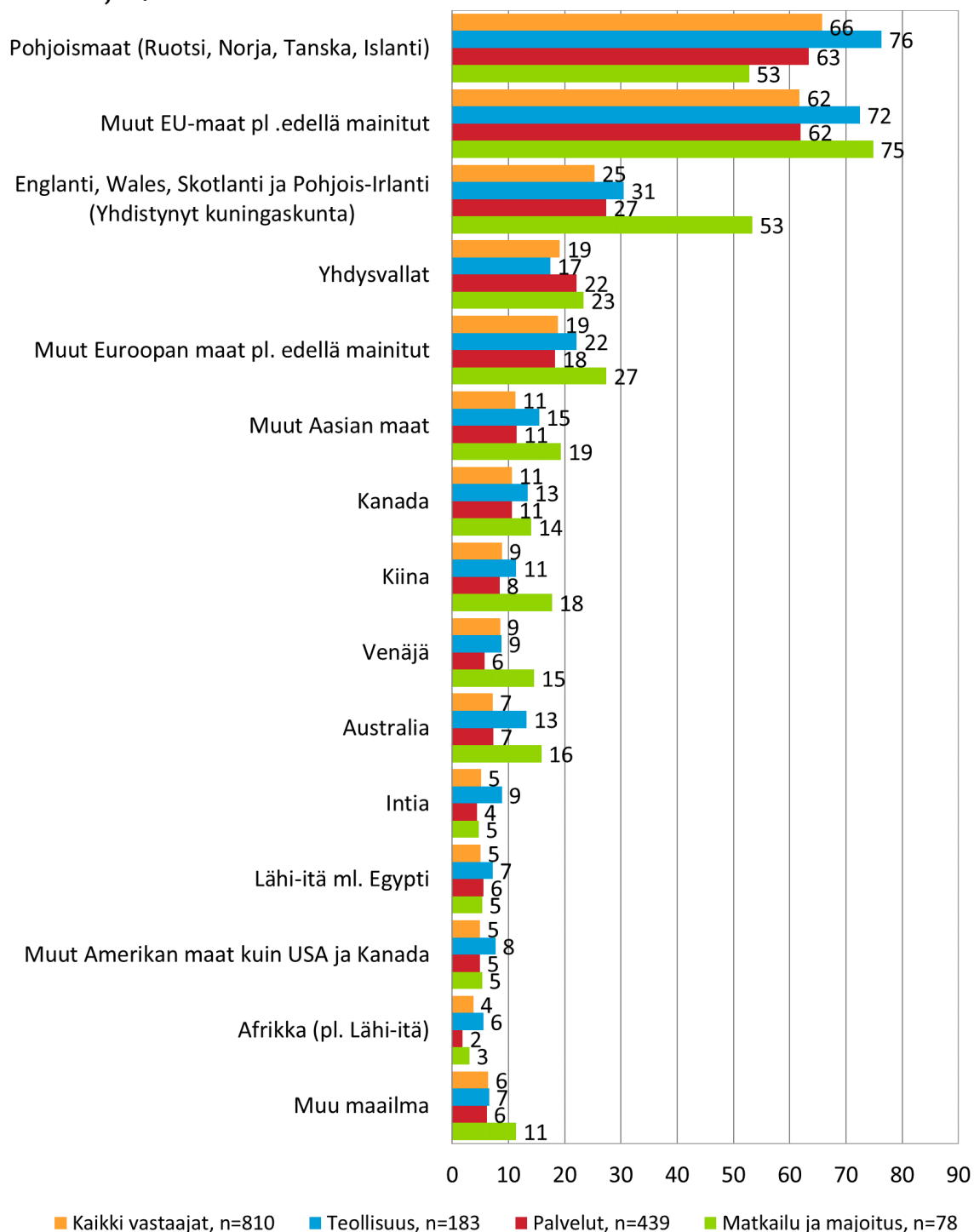
Koko maan pk-yrityksistä hieman yli puolella (51 %) on viennin osuus kokonaisliikevaihdosta alle 9 %. Matkailun alalla on koko maahan verrattuna pienen vientiosuuden eli alle 9 % liikevaihdosta vieviä: 31 %. Toimialalla on hieman keskimääräistä enemmän yrityksiä, joiden viennin arvo asettuu 10–49 % välille liikevaihdosta.

Kuva 6. Viennin osuus suoraan vientitoimintaa harjoittavien yritysten kokonaisliikevaihdosta vuonna 2022, % yrityksistä.

Pohjoismaat sekä muut EU-maat muodostavat pk-yritysten merkittävimmät markkina-alueet ulkomailla. Näin on myös matkailualalla. Matkailualan markkina-alueissa korostuu selkeästi muita aloja enemmän Yhdistynyt kuningaskunta.

Kuva 7. Pk-yritysten markkina-alueet ulkomailla, % yrityksistä, joilla toimintaa ulkomailla, */.

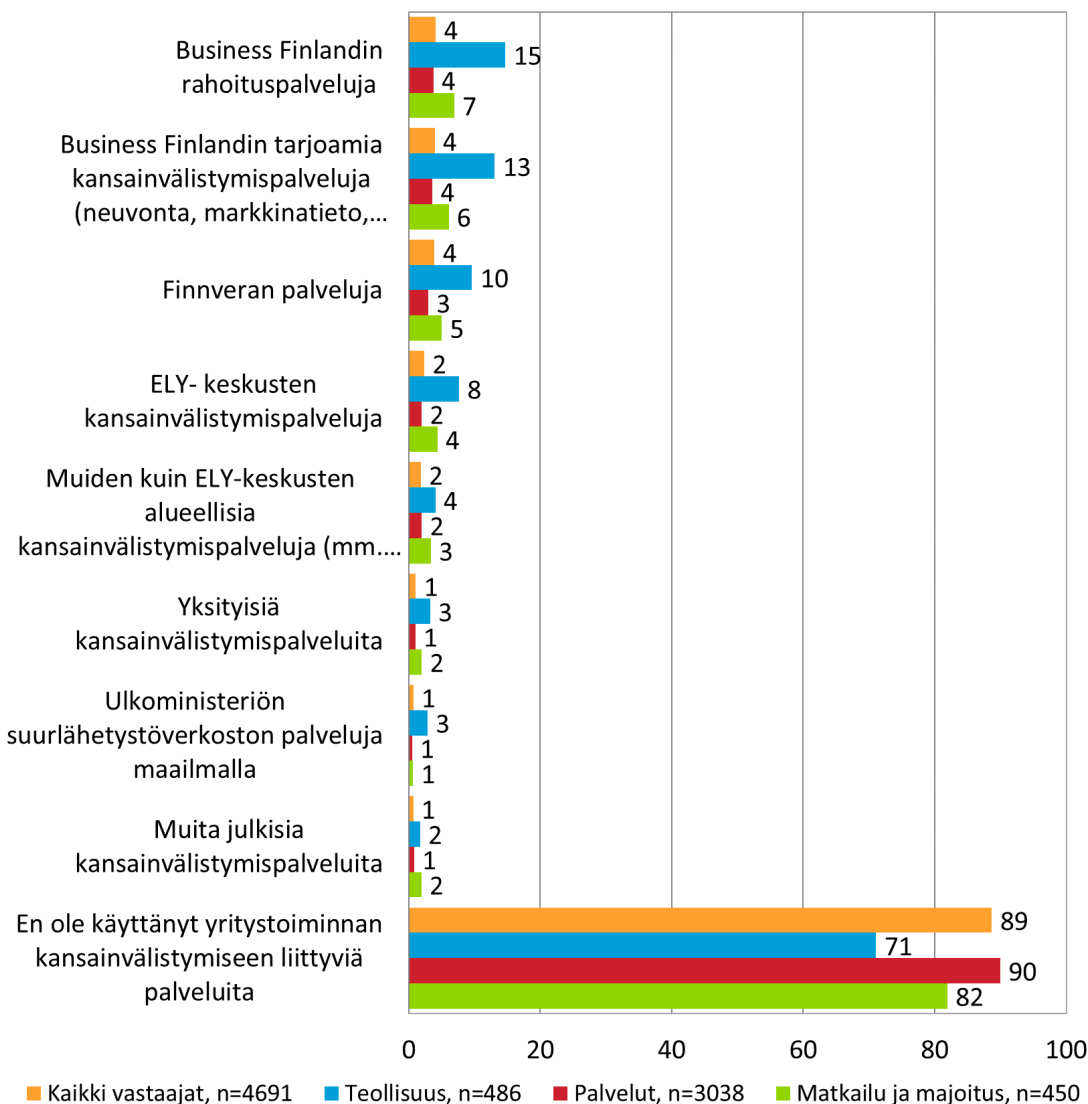
*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Valtaosa pk-yrityksistä ei ole käyttänyt kansainvälistymiseen liittyviä palveluja lähimmän vuoden aikana. Matkailun toimialla vajaa viidesosa (18 %) yrityksistä on hyödyntänyt

näitä palveluita, joka on hieman viime vuotta enemmän. Yleisimmin on hyödynnetty Business Finlandin rahoituspalveluita, joskin näitäkin hyödyntäneiden osuus laski viime vuodesta (syksy 2021: 9 %).

Kuva 8. Oletteko käyttäneet seuraavia kansainvälistymiseen liittyviä palveluita viimeisen vuoden aikana? %/.

*/ Osittain näkyvä vastausvaihtoehto kokonaisuudessaan:

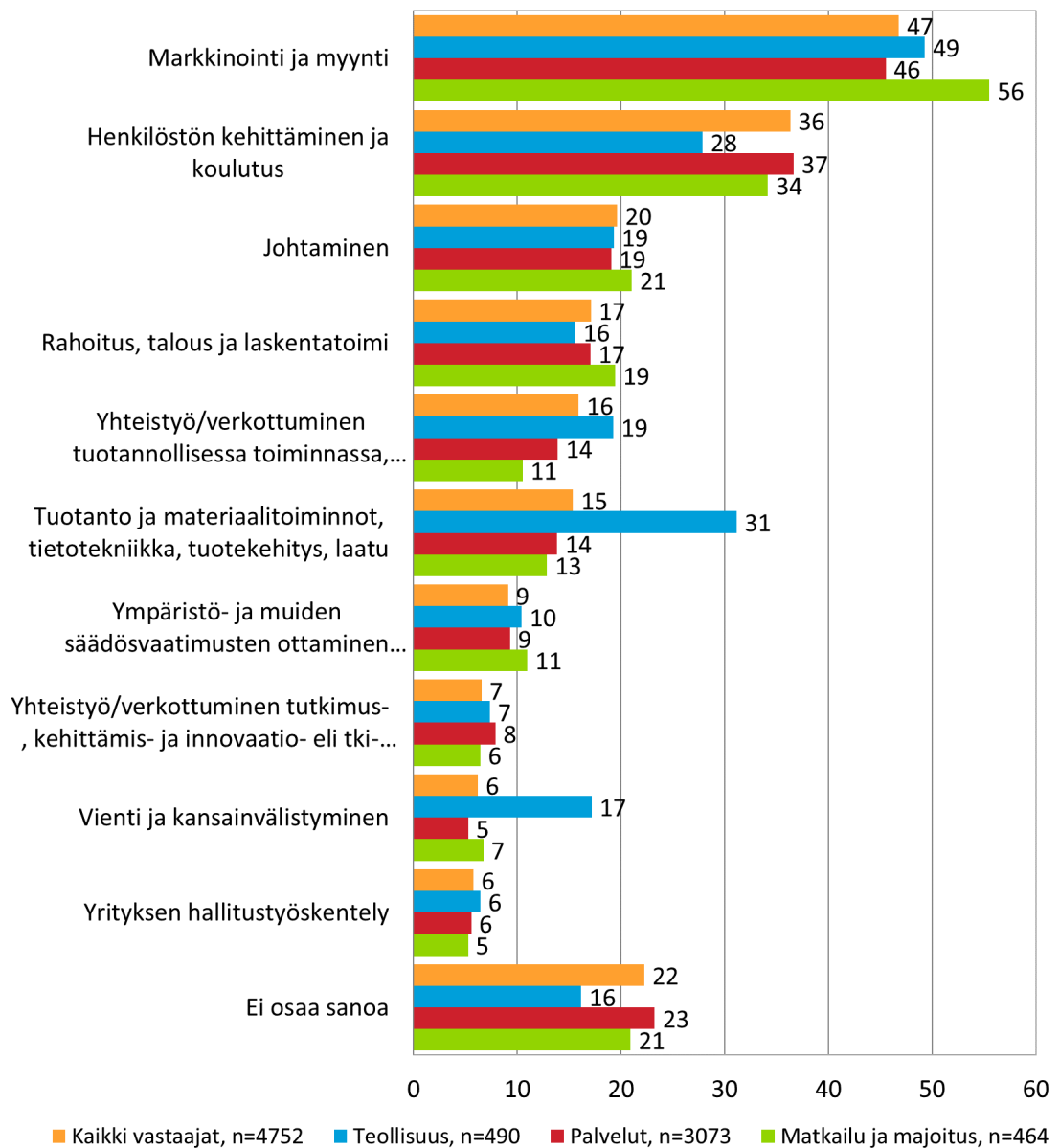
Muiden kuin ELY-keskusten alueellisia kansainvälistymispalveluja (mm. suomen Yrittäjät, Kauppakamarit Suomessa, seudulliset kehitysyritykset)

6. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN TARPEET JA ESTEET

Koko maassa pk-yritykset näkevät eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa. Teollisuudessa ja palvelualalla tulokset ovat kehittämistarpeiden osalta pääosin samanlaiset kuin koko maassa, joskin teollisuudessa koetaan tuotanto- ja materiaalitoinnoissa ja viennin/kansainvälistymisen kehittämisessä enemmän tarvetta kuin koko maassa.

Myös matkailualalla markkinointi ja myynti koetaan merkittävimpänä sekä myös muita ryhmiä selvemmin kehittämistarpeena. Muiden palveluiden tavoin matkailualalla pk-yritykset painottavat kehittämistarpeissa myös henkilöstön kehittämistä ja koulutusta.

Kuva 9. Pk-yritysten kehittämistarpeet, %, *, **/.

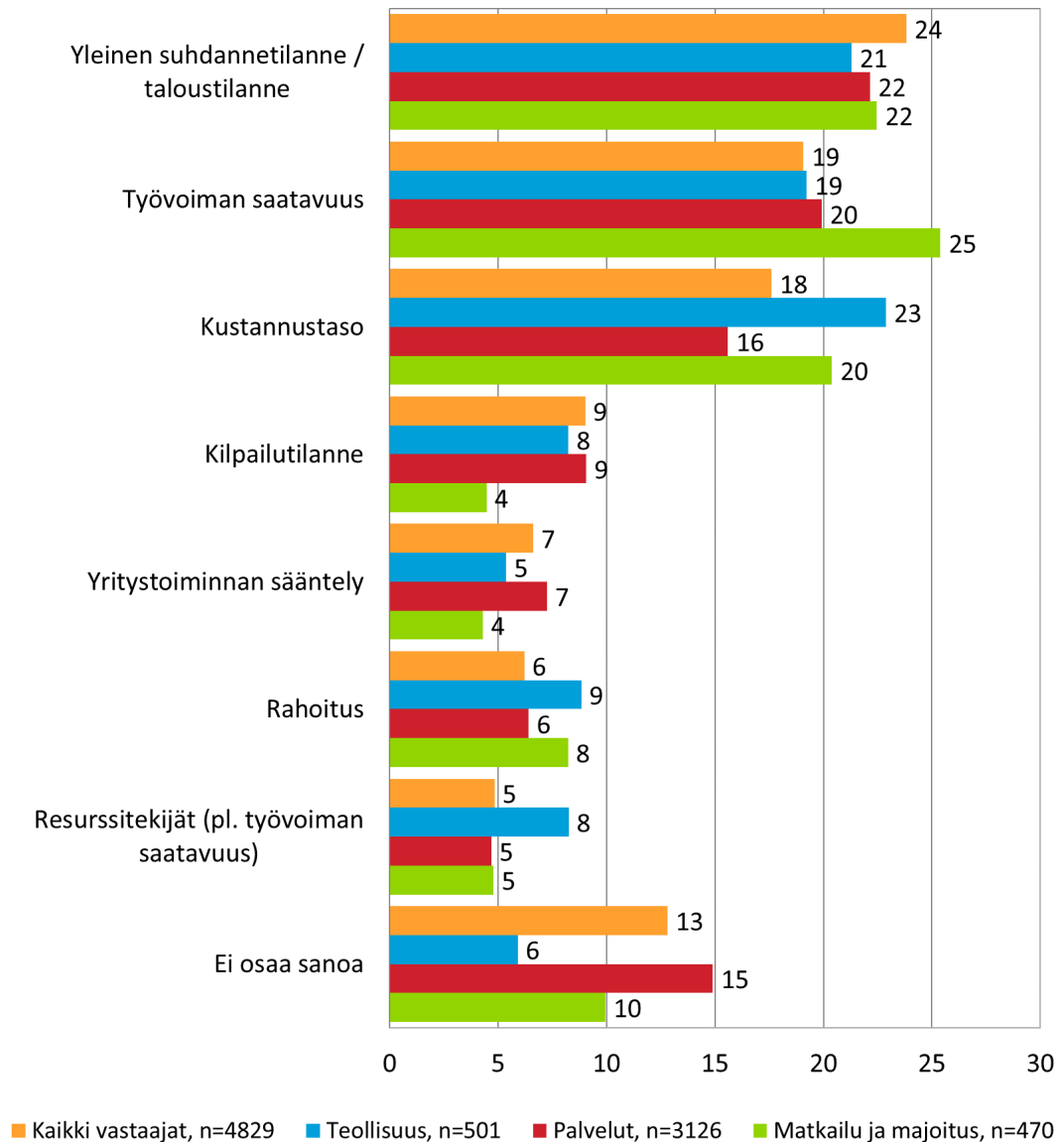

*/ Vastaajat ovat valinneet kolme tärkeintä vaihtoehtoa.

**/ Osittain näkyvät vastausvaihtoehdot kokonaisuudessaan:

Koko maan Pk-yritysten pahin ulkopuolinen kehittämisen este on tämän vuoden yleinen suhdannetilanne, työvoiman saatavuuden ja kustannustason ollessa seuraavaksi suurimmat esteet. Teollisuudessa varsinkin kustannustaso on selkeästi merkittävämpi ulkoinen este kuin muilla toimialoilla. Matkailutoimialalla työvoiman saatavuus on koettu selkeästi koko maata merkittävämpänä ulkopuolisena kehityksen esteenä. Työvoiman saatavuus on merkittävä este (37 %) etenkin ”Hotellit ja vastaavat majoitusliikkeet” -alatoimialalla. Seuraaviksi merkittävimpinä esteinä matkailutoimialalla pidetään yleistä suhdannetilannetta ja kustannustasoa.

Kuva 10. Pk-yritysten pahimmat ulkopuoliset kehittämisen esteet, %, */.

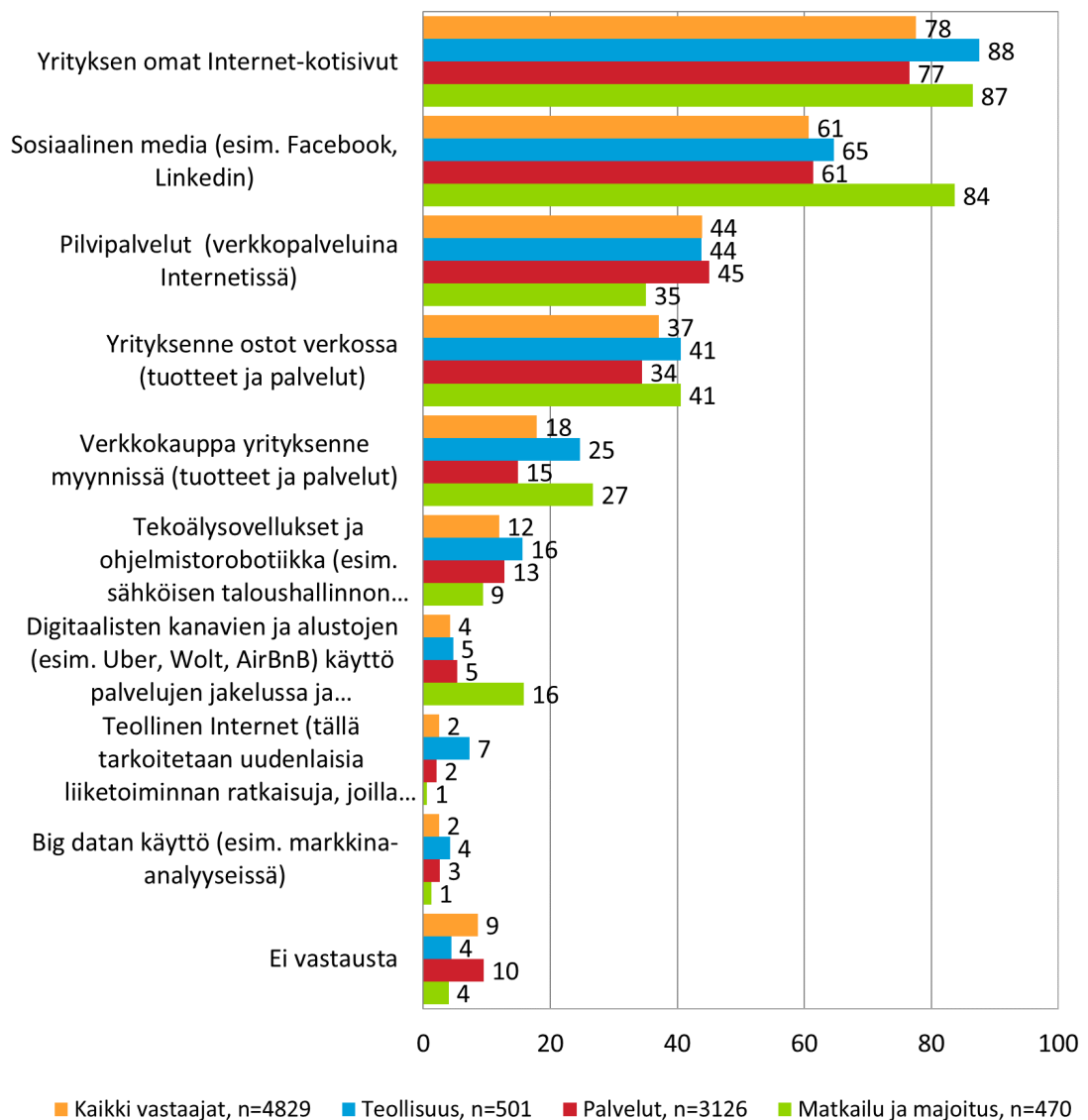

7. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA

Lähes neljällä viidestä koko maan pk-yrityksestä on omat Internet-kotisivut. Seuraavaksi eniten pk-yritykset hyödyntävät tai käyttävät viime vuoden tapaan digitaalisista työkaluista/palveluista liiketoiminnassaan sosiaalista mediaa ja pilvipalveluja.

Toimialoittain tarkasteltuna tulokset vastaavat pääosin koko maan tilannetta. Matkailussa keskimääräistä useampi sanoo hyödyntävänsä sosiaalista mediaa, yrityksen ostoja verkossa ja verkkokauppaa myynnissä.

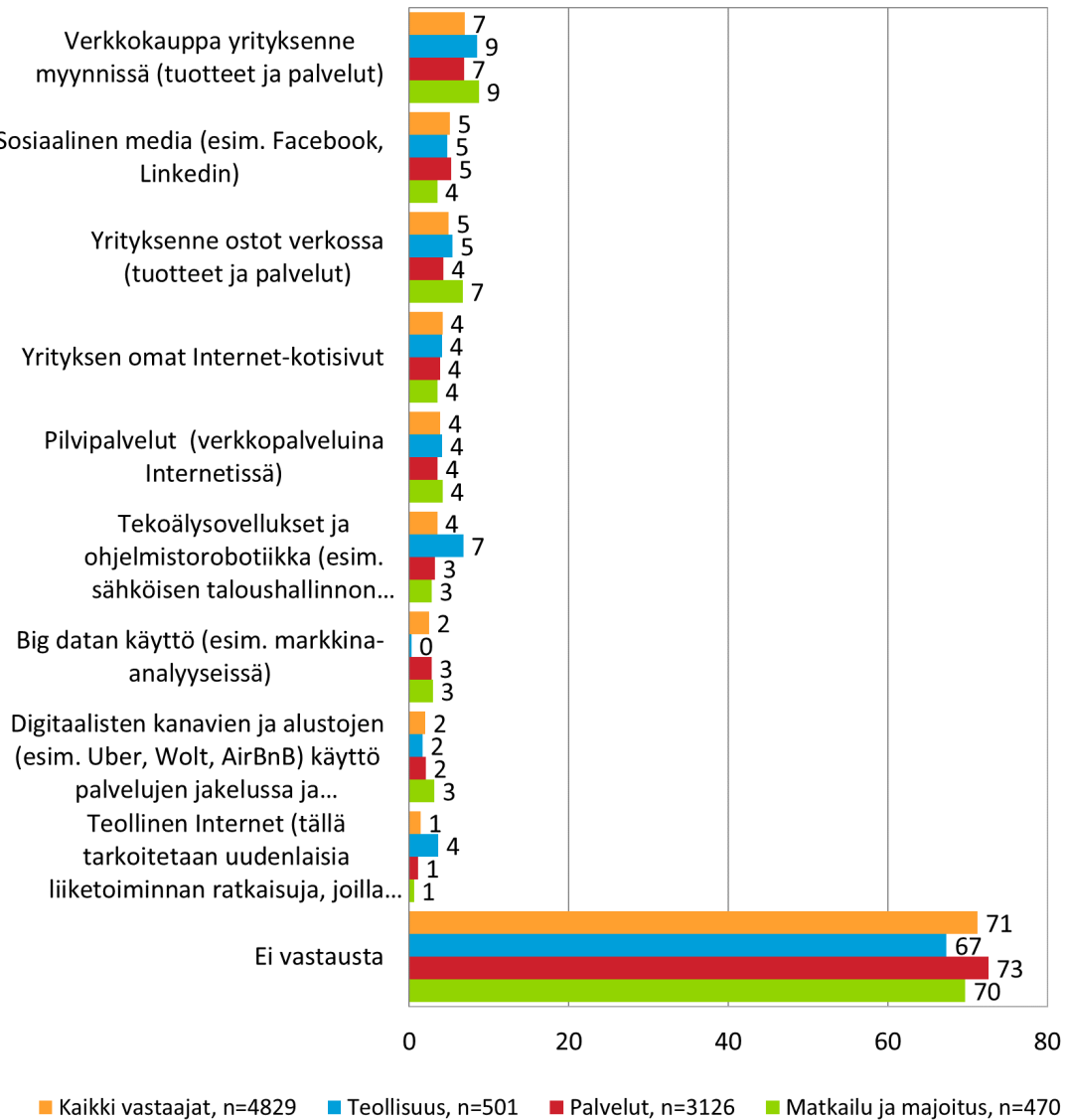
Kuva 11. Pk-yritysten liiketoiminnassaan hyödyntämät tai käyttämät digitaaliset työkalut ja palvelut, %, */.

*/Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Verkkokaupan käyttöönottoa suunnittelee koko maassa 7 % yrityksistä. Matkailussa tämän mainitsee muihin koko maan vastaajiin verrattuna vain hieman useampi, 9 % vastanneista. Melko suuri osa vastaajista ei kuitenkaan ottanut kantaa kysymykseen.

Kuva 12. Digitaaliset työkalut ja palvelut, joita pk-yritykset aikovat ottaa käyttöön seuraavien 12 kk:n aikana % */.

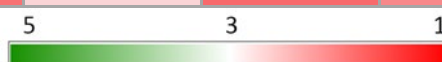
*/Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Pk-yrityspäättäjät arvioivat myös yhdeksän eri digitalisoitumisesta syntyvän yksilöidyn mahdollisuuden merkitystä yrityksensä kannalta. Arviointi pyydettiin tekemään asteikolla 5-1, jossa 5=erittäin suuri merkitys ja 1=ei merkitystä. Taulukossa 4 on esitetty tulokset annettujen vastausvaihtoehtojen keskiarvotuloksina vastaajaryhmittäin.

Koko maassa ja vertailutoimialoilla yrityskuvan vahvistuminen, uusien asiakasryhmien tavoittaminen ja asiakaspalvelun sekä kannattavuuden parantuminen arvioidaan merkittävimmit digitalisoitumisesta syntyviksi mahdollisuuksiksi pk-yritysten keskuudessa. Matkailua edustavassa vastaajaryhmässä digitalisoitumisen mahdollisuudet nähdään pääosin merkityksellisempinä kuin muissa vastaajaryhmissä.

Taulukko 4. Digitalisoitumisesta syntyvien mahdollisuuksien merkitys yritykselle, asteikko 5-1.

	Kaikki vastaajat, n=4620	Teollisuus, n=477	Palvelut, n=2995	Matkailu ja majoitus, n=446
Yrityskuvan vahvistuminen	3,47	3,57	3,46	3,71
Uusien asiakasryhmien tavoittaminen	3,45	3,38	3,46	3,82
Asiakaspalvelun parantuminen	3,33	3,29	3,32	3,49
Kannattavuuden parantuminen	3,25	3,19	3,23	3,49
Liiketoimintaprosessien tehostuminen	3,12	3,24	3,07	3,19
Yhteistyön tiivistyminen yhteistyökumppanien kanssa	2,98	3,11	2,95	2,92
Uusien liiketoimintamahdollisuuksien luominen	2,86	2,87	2,88	2,89
Tuotekehityksen tehostuminen	2,70	2,79	2,74	2,97
Liiketoiminnan kansainvälistyminen	2,13	2,86	2,07	2,30

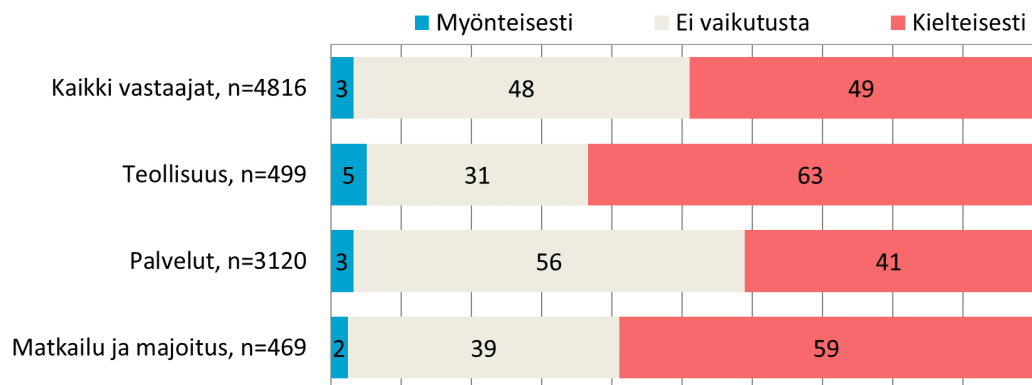

8. VENÄJÄN HYÖKKÄYS UKRAINAAN

Venäjä hyökättyä Ukraina helmikuussa 2022 on tullut tarpeelliseksi tietää, miten sota on vaikuttanut Suomen pk-yritysten liiketoimintaan ja / tai tuotantoon.

Koko maan tasolla kielteisiä vaikutuksia tuotantoon ja / tai liiketoimintaan on kokenut lähes puolet yrityksistä (49 %). Alueellisesti tarkasteltuna eniten kielteisiä vaikutuksia on koettu Etelä-Pohjanmaalla (57 %) ja Kainuussa (56 %). Toimialoista eniten kielteisiä vaikutuksia ovat kokeneet teollisuuden yritykset (63 % on kielteisiä kokemuksia) ja matkailu (59 %). Palvelut kokonaisuudessaan toimialana on kokenut jonkin verran vähemmän kielteisiä vaikutuksia (41 % on kokenut).

Kuva 13. Onko Venäjän hyökkäys Ukrainaan vaikuttanut yrityksenne liiketoimintaan ja / tai tuotantoon?

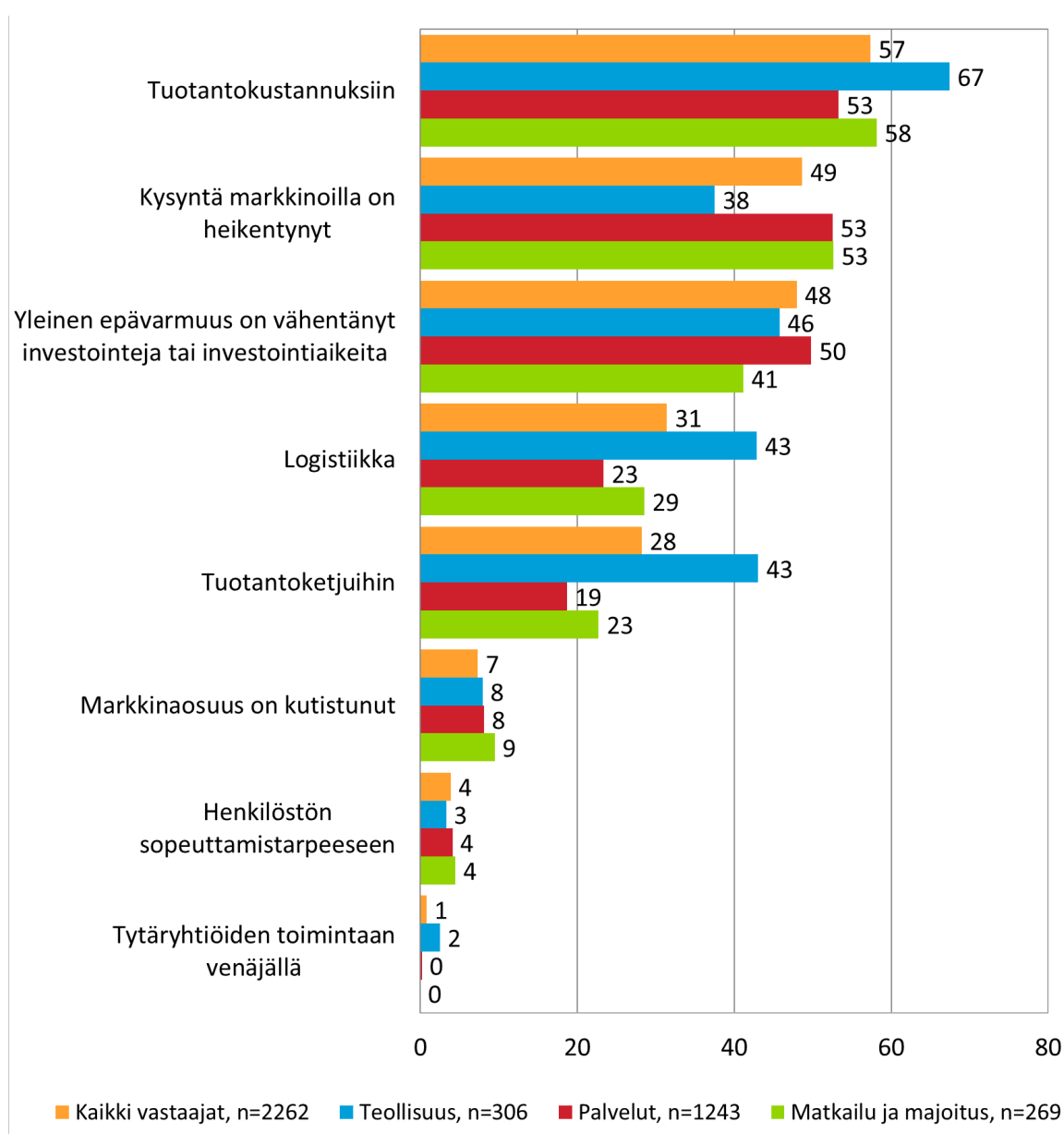

Yrityksiltä, jotka olivat kokeneet kielteisiä vaikutuksia, kysyttiin mihin kielteiset vaikutukset liiketoiminnassa / tuotannossa kohdistuivat.

Koko maan tasolla yli puolet (57 %) pk-yrityksistä mainitsee tuotantokustannuksiin kohdistuneet kielteiset vaikutukset. Tuotantokustannuksiin kohdistuneet kielteiset vaikutukset korostuvat etenkin Etelä-Pohjanmaalla (76 %). Lisäksi hieman alle puolet yrityksistä mainitsee Ukrainan sodan takia tapahtuneen kysynnän heikentymisen (49 %) ja yleisen epävarmuuden aiheuttaneen investointien vähentymistä tai aikeiden vähentymistä (48 %).

Matkailussa kielteiset vaikutukset näkyvät yleisimmin tuotantokustannuksissa (58 % yrityksistä vastaan näin) ja kysynnän heikentymisessä (53 %).

Kuva 14. On vaikuttanut kielteisesti. Mihin kielteiset vaikutukset liiketoiminnassa / tuotannossa ovat kohdistuneet?

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

Aleksanterinkatu 4, 00170 Helsinki
puhelin 0295 16001
www.tem.fi

ETELÄ-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Alvar Aallon katu 8, 60100 Seinäjoki

Vaasan toimipaikka

Wolffintie 35, 6. krs, 65100 Vaasa

Kokkolan toimipaikka

Pitkäsillankatu 15, 67100 Kokkola

puhelin 0295 027 500

www.ely-keskus.fi/etela-pohjanmaa

ETELÄ-SAVON ELY-KESKUS

Jääkärintie 14, 50100 Mikkeli

puhelin 0295 024 000

www.ely-keskus.fi/etela-savo

HÄMEEN ELY-KESKUS

Kirkkokatu 12, 15140 Lahti

Hämeenlinnan toimipaikka

Birger Jaarlin katu 15, 13100 Hämeenlinna

puhelin 0295 025 000

www.ely-keskus.fi/hame

KAAKKOIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Salpausselänkatu 22, 45100 Kouvola

Lappeenrannan toimipaikka

Villimiehenkatu 2 B, 53100 Lappeenranta

puhelin 0295 029 000

www.ely-keskus.fi/kaakkois-suomi

KAINUUN ELY-KESKUS

Kalliokatu 4, 87100 Kajaani

puhelin 0295 023 500

www.ely-keskus.fi/kainuu

KESKI-SUOMEN ELY-KESKUS

Cygnaeuksenkatu 1, 40100 Jyväskylä

puhelin 0295 024 500

www.ely-keskus.fi/keski-suomi

LAPIN ELY-KESKUS

Hallituskatu 3 B, 96100 Rovaniemi

Kemin toimipaikka

Valtakatu 28, 94100 Kemi

puhelin 0295 037 000

www.ely-keskus.fi/lappi

PIRKANMAAN ELY-KESKUS

Yliopistonkatu 38 (Attila), 33101 Tampere

puhelin 0295 036 000

www.ely-keskus.fi/pirkanmaa

POHJANMAAN ELY-KESKUS

Wolffintie 35 B, 5. krs, 65100 Vaasa

Kokkolan toimipaikka

Pitkäsillankatu 15, 67100 Kokkola

puhelin 0295 028 500

www.ely-keskus.fi/pohjanmaa

POHJOIS-KARJALAN ELY-KESKUS

Kauppakatu 40 B, 3. krs., 80100 Joensuu

puhelin 0295 026 000

www.ely-keskus.fi/pohjois-karjala

POHJOIS-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Veteraaninkatu 1, 90130 Oulu

puhelin 0295 038 000

www.ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa

POHJOIS-SAVON ELY-KESKUS

Kallanranta 11, 70100 Kuopio

Joensuun toimipaikka

Kauppakatu 40 B, 80100 Joensuu

puhelin 0295 026 500

Mikkelin toimipaikka

Jääkärintie 14, 50100 Mikkeli

www.ely-keskus.fi/pohjois-savo

SATAKUNNAN ELY-KESKUS

Yrjönkatu 20, 28100 Pori

puhelin 0295 022 000

www.ely-keskus.fi/satakunta

UUDENMAAN ELY-KESKUS

Opastinsilta 12 B, 5. krs, 00520 HELSINKI

puhelin 0295 021 000

www.ely-keskus.fi/uusimaa

VARSINAIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Itsenäisyydenaukio 2, 20800 Turku

puhelin 0295 022 500

www.ely-keskus.fi/varsinais-suomi

Porin toimipiste

Yrjönkatu 20, 28100 Pori

puhelin 0295 022 500

www.ely-keskus.fi/varsinais-suomi

Työ- ja elinkeinoministeriö

www.tem.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet